

UDK 371.3::811.163.41'243

Оригиналан научни рад

Примљено: 2.10.2024.

Одобрено за штампу: 5.12.2024.

DOI: <https://doi.org/10.46630/gped.2.2024.4>

МЕСТО И ФУНКЦИЈА ВЕБИНАРА „КАКО ДА УЧЕНИЦИ ВИШЕ ГОВОРЕ НА ЧАСУ?” У САВРЕМЕНОЈ НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Александар Новаковић¹

Департман за србистику, Филозофски факултет, Универзитет у Нишу

Апстракт: Предмет овога рада је анализа структуре и садржаја вебинара „Како да ученици више говоре на часу?” са циљем стварања јасније слике о месту и улози овог вида стручног усавршавања предавача српског као страног језика. Коришћене су дескриптивна метода и метода теоријске анализе са техникама опсервације и анализе садржаја. Грађу за истраживање чинили су двоипосатни видео-запис реализованог вебинара и пратећа пауерпоинт презентација. Анализа вебинара показала је да овај облик едукације поседује све карактеристике савременог неформалног усавршавања. Реализован путем платформе *Zoom*, вебинар допуњује формално образовање, пружајући наставницима српског као страног језика прилику да се ближе упознају са стратегијама за подстицање говорне активности ученика. Креатор вебинара, Јована Делјанин, својим ауторским приступом обухвата искуствене методе учења, систематски дефинисане и утемељене у релевантној литератури. Вебинар има троделну структуру, која обухвата: 1) упознавање са улогом говорења у настави, 2) разраду теме кроз дискусију и анализу наставних метода и 3) закључке и евалуацију. Учесници вебинара су активно укључени кроз интерактиван рад, дијалог и размену искустава. Централна тема – подстицање ученика да говоре од првог часа – обрађена је кроз анализу примера, савладавање конверзационих образаца, улогу фотографија у настави и осмишљавање креативних активности.

Кључне речи: српски као страни језик, стручно усавршавање, вебинар, вештина говорења, предавач-почетник

Увод

Предавач српског као страног језика представља неизоставан чинилац наставног процеса чији је квалитет директно условљен његовим поступањем,

¹ aleksandar.novakovic@filfak.ni.ac.rs

односно његовом стручном и професионалном оспособљеношћу. Наставник мора бити „врстан познавалац науке о (српском) језику, са једне стране, односно мора поседовати компетенције (да буде „стручан предавач”) са друге стране” (Новаковић, 2022в: 73–74). Од њега се очекује да створи радно окружење у коме ће ученици стећи знања о страном језику и усавршити рецептивне и продуктивне вештине.² Историјски развитак (методике) наставе српског као страног језика сведочи нам да су се у улози предавача српског као страног језика налазили србисти, наставници страних језика, па неретко и говорници без посебног лингвистичког предзнања.³ Никола Кремзер (1984: 31) сматра да постоји заблуда да је „наставник српскохрватског као матерњег најкомпетентнији за наставу српскохрватског као страног језика”, дајући предност наставницима страних језика (сходно тада важећим тенденцијама у настави страних језика). Иако је наведено још увек (делимично) актуелно у наставној пракси, методичари наставе српског као страног језика истичу изванредне резултате које постижу свршени студенти србистике државних универзитета у Републици Србији и Републици Српској, чији студијски програми обезбеђују стицање довољно стручних и методичких компетенција за реализацију овог вида наставе. Осим основних академских студија србистике, на више факултета (Филолошки факултет у Београду, Филозофски факултет у Новом Саду и Филолошки факултет у Бањој Луци) постоје специјализоване мастер академске студије или посебни предмети (Филозофски факултету у Нишу, Филозофски факултет у Косовској Митровици) посвећени припреми предавача српског као страног језика.⁴

Осим добробити одговарајућег иницијалног образовања предавача, Александар Новаковић (2022в: 75) посебно истиче важност програма целоживотног стручног усавршавања предавача усмерених ка оспособљавању да наставу српског као страног језика спроводе на темељима савремених наставних метода. „Данас професионални развој подразумева сложен процес сталног развијања компетенција наставника, васпитача и стручног сарадника ради квалитетнијег обављања посла” (Јовановић, Минић, 2020: 266). Од предавача се очекује да развија свој професионални идентитет током читавог радног века, јер је његова изградња „несумњиво дуг процес који се не завршава током факултетског образовања” (Јовановић Пејовић, 2012: 407). Зато предавачи српског као страног језика похађају семинаре, прате научну и стручну литературу, учествују у радионицама, на конференцијама и тајно се ослањају „на уџбенике страних језика црпећи идеје, моделе и приступе језичкој материји” (Крајишник, 2016: 9). Дакле, предавачи исказују интересовање да учествују у свим активностима

² О језичким вештинама у настави страног језика посебно су писале Бранка Миленковић и Сања Јосифовић Елезовић у раду „Ретроспективни оглед језичких вештина у настави страног језика и статус вештине писања” (2022), у коме је детаљно сагледан међуоднос вештине писања са осталим вештинама.

³ Светлана Велимирац (2016: 28) посебно истиче да „не може сваки говорник српскога језика да буде и одговарајући наставник”.

⁴ Професор Милорад Дешић (2003: 67) међу првима је указивао на потребу акредитовања студија „о значајним проблемима из ове веома комплексне области”.

које реализују Министарство просвете или акредитоване високошколске установе. При томе, посебно место заузима консултовање зборника радова са научне конференције *Српски као страни језик у теорији и пракси*, коју организује Филолошки факултет Универзитета у Београду на четири године (2006, 2010, 2014, 2018. и 2022). У новије време су, посебно међу предавачима српског као страног језика, постали популарни програми неформалног стручног усавршавања попут вебинара и онлајн-радионица (Новаковић, 2023: 48).

Вебинар као вид неформалног усавршавања предавача

Неформално образовање се у условима савремене наставе схвата као облик допуне формалног образовања, пружајући прилику полазницима течајева да се ближе упознају са садржајима који су им током редовног школовања били неприступачни. Иако су школе и факултети задржали примарно место у образовању, у последњих неколико деценија долази до убрзаног ширења програма неформалног образовања и усавршавања. „Неформално образовање се дефинише као било која образовна активност изван постојећег формалног система, без обзира на то да ли функционише независно или као део неке шире активности која служи одређеним корисницима и циљевима учења” (према: Павићевић, Петровић, 2015: 105–106). Основне карактеристике неформалног образовања су: успостављање интерактивног односа између компетентног предавача и полазника течајева, постојање дефинисаног оквира и циљева рада са садржајима који су прилагођени потребама циљне групе. Као најчешћи облици неформалног образовања појављују се: семинари,⁵ тренинзи, течајеви, радионице, кампови, извиђачки програми, конференције, предавања и слично (Кука, 2012: 199). Неформално образовање у настави страног језика подразумева организацију и реализацију програма који су усмерени ка развоју ускостручних вештина како наставника (који реализују наставу) тако и ученика (који је похађају). Александар Новаковић (2023: 54) запажа да се као „најпопуларнији облик неформалног стручног усавршавања наметнуо вебинар – семинар који се реализује путем електронских интерактивних платформи”. Назив овог вида усавршавања настао је спајањем двеју речи – „веб” и „семинар” (Картика, Харијади, 2020: 32). Реч је о програму учења на даљину (Фетисова и сар. 2018: 2), односно онлајн-обуци која се изводи уживо кроз повезивање реализатора програма стручног усавршавања и полазника течаја путем савремених средстава комуникације. Захваљујући комуникацији путем интернета, вебинар олакшава приступ информацијама о најновијим сазнањима и трендовима у образовању и настави страних језика. Иако постоји скоро деценију као вид стручног усавршавања, своју експанзију је доживео у време пандемије изазване ширењем вируса короне (Алмеида, 2021: 113). С обзиром на чињеницу да реализација

⁵ Марија Јовановић и Весна Минић (2020: 268) као најзаступљенији организациони облик усавршавања одраслих препознају семинаре.

вебинара почива на примени савремених информационо-комуникационих средстава, неретко се дешава да вебинари буду у виду дигиталних записа доступни данима, месецима и годинама након њихове реализације. Креатори, реализатори и полазници вебинара (по правилу) користе софтвер за аудио, видео и текстуалну комуникацију, презентације и друге врсте наставног материјала. Вебинар подразумева активност свесног учествовања у дискусијама, презентацијама и изради практичних задатака у склопу сопственог професионалног развоја. Парупали Рао (2019: 372) сматра да је идеално време трајања вебинара између тридесет и четрдесет и пет минута, мада се у пракси срећу и вебинари са вишечасовним (па и вишедневним) трајањем. Такође, вебинари се организују са мањом групом полазника. Посебно је користан појединцима који су у потрази за флексибилним начинима унапређења знања и сопствене наставне праксе. Зато се као основне карактеристике вебинара могу издвојити: флексибилност и доступност (расположивост програма у било које време и на било ком месту), актуелност садржаја (вебинари активно прате промене у одговарајућој области), интерактивност (која почива на размени искуства путем живе или текстуалне комуникације) и економичност (уштеда значајних финансијских средстава).

Методолошке поставке истраживања

Предмет и циљ истраживања

Употреба савремених информационо-комуникационих технологија у настави српског као страног језика означила је почетак нове ере у њеном развоју. Осим што су рачунари, таблети и мобилни телефони омогућили прелазак из конвенционалних учионица у виртуелне сале и коришћење већег броја онлајн-алата за унапређење квалитета наставе, одиграли су важну улогу у напољу стручног/професионалног оспособљавања и усавршавања предавача. Наиме, за разлику од периода након Другог светског рата, када су стечена искуства остајала унутар зидова институција у којима су предавачи били запослени, друштвене мреже (као производи модерних технологија) омогућиле су повезивање предавача српског као страног језика у заједницу јединствену у словенском свету. Окупљени око заједничке идеје на Фејсбуку (група „Српски језик за странце: група за предаваче”), Инстаграму или Линкдину предавачи кроз размену текстуалних порука настоје да поделе искуства стечена у наставној пракси, неретко помажући једни другима делотворним саветима и препорукама. Из наведеног вида комуникације и сарадње међу предавачима развио се током времена читав низ програма неформалног стручног усавршавања наставника српског као страног језика. Александар Новаковић (2022а: 131–132) посебно издваја семинаре/вебинаре и радионице које креирају и реализују предавачи са вишегодишњим искуством у овој врсти наставе. Континуирано праћење дешавања на плану развоја наставе српског као страног језика пока-

зало нам је да у овом тренутку постоји више програма неформалног стручног оспособљавања и усавршавања предавача који завређују пажњу стручне јавности. Овом приликом бисмо издвојили активност колегинице Јоване Дељанин, која је током претходних месеци најпре реализовала вебинар „Српски као страни: материјали без тајни“ (Новаковић, 2023), а затим осмислила и недавно први пут реализовала нови под називом „Како да ученици више говоре на часу?“. Стога је предмет овога рада анализа структуре и садржаја вебинара „Како да ученици више говоре на часу?“ са циљем стварања јасније слике о месту и улози овог вида стручног усавршавања предавача српског као страног језика.

Задаци истраживања

У складу са дефинисаним предметом и циљем истраживања издвојили смо следеће истраживачке задатке:

1. Анализирати садржај вебинара намењеног стручног усавршавању наставника-почетника.
2. Сагледати теоријско-методолошку и научну утемељеност наведеног вебинара.

Методe, технике, инструменти и узорак истраживања

Према дефинисаном предмету, циљу и постављеним задацима истраживања у раду смо користили дескриптивну методу и методу теоријске анализе са техникама опсервације и анализе садржаја. Грађу за истраживање чинили су: 1. двоипосатни видео-запис реализованог вебинара „Како да ученици више говоре на часу?“ и 2. пратећа пауерпоинт презентација. Све прикупљене податке смо обрадили квалитативно. Истраживање је реализовано крајем септембра 2024. године.

Анализа резултата истраживања

Анализа видео-материјала и пратеће пауерпоинт презентације показала нам је да вебинар „Како да ученици више говоре на часу?“ има све карактеристике савременог неформалног вида усавршавања. Реализује се путем интернета посредством платформе Зум и представља допуну формалног образовања, пружајући прилику заинтересованим предавачима да се ближе упознају са садржајима којима се нису посебно бавили током школовања. Креатор и реализатор вебинара је Јована Дељанин, мастер професор и дугогодишњи предавач српског као страног језика.⁶ Анализирани вебинар је њено друго ауторско дело, настало након више успешних реализација семинара „Српски као страни – материјали без тајни“. Двоипосатним вебинаром настоји да одговори на питање које представља једну од најчешћих недоумица предавача-почетника: „Како да своје ученике наведем да говоре и у пракси примењују стечена знања о српс-

⁶ Александар Новаковић (2023: 50) посебно истиче искуство лекторског рада на Тјенцинском универзитету у НР Кини.

ком језику?“. ⁷Вебинар има јасно дефинисан оквир рада што јасно указује да је реч о систематски планираној активности утемељеној на релевантној научној литератури и искуству стеченом у пракси (због чега се неретко и директно позива – „Према мом искуству...“, „Радећи са својим дечком из иностранства...“), обликујући га кроз представљање интересантних ситуација са сопствених часова. У његовој реализацији се јасно препознају етапе искуственог учења: искуство, рефлексивност, уопштавање и примена. Реч је о просеминуру који полазнике уводи у нову наставну област. Процес преношења знања путем вебинара, који представља вид неформалног образовања предавача-почетника, заснован је на двосмерној хоризонталној комуникацији. Размена искуства реализује се кроз интеракцију, заједнички рад, дијалог и дискусију. Током читавог трајања вебинара уочава се жива и садржајна вербална и текстуална комуникација међу учесницима, јер у представљању садржаја аутор вебинара настоји да пробуди критички однос предавача-почетника према постојећој пракси кроз размену, приhvатање и промену ставова, идеја и препорука. Први пут је реализован 14. септембра 2024. године запет предавач српског као страног језика. Реч је о предавачима који одређени временски период предају српски као страни језик, а који и сами имају недоумица у вези са тим како унапредити своју наставну праксу и заинтересовати ученике да више говоре на самим часовима српског језика. У погледу иницијалног образовања учесници вебинара су свршени студенти студија српског језика и књижевности и страних филологија (руског и немачког језика), као и студенти србистике.

Анализирани вебинар има троделну структуру, коју чине: 1. упознавање предавача са местом вештине говорења, 2. разрада примарне теме и дискусија, односно 3. изношење закључака и евалуација. У уводној етапи вебинара реализатор локализује говорење у систему рецептивних и продуктивних језичких вештина, наводећи да се говор неретко појављује као подстицај за учење српског као страног језика („Хоћу да причам са Србима у продавници / са дечковим родитељима“ и сл.). Но, иако важна у процесу овладавања српским језиком, наставна пракса показује да одређени број ученика није спреман да разговара са матерњим говорницима српског језика, због чега се указује на важност примене адекватних метода који ће утицати на промену чињеничног стања. Као важне чиниоце усмене реализације српског језика наводи се познавање лексике, граматике, развој акустичких говорних константи, анализа језичког инпута, мотивација, али и предавач који ће створити подстицајно окружење. Издвајајући особине доброг и лошег наставника, указује се на постигнућа која се очекују од ученика након првих курсева српског језика (према табели за самопроцену Савета Европе, односно дескрипторима Центра за српски као страни језик Филолошког факултета у Београду). У ту сврху реализатор један мали сегмент вебинара посвећује анализи наведених докумената, уз указивање на њихово место и функцију у настави српског као страног језика. Централни део вебинара посвећен је пружању одговора на питање „Како да ученици говоре

⁷ Осим образовног, анализирани вебинар има и комерцијални карактер.

од првог часа?”. Целокупан његов садржај утемељен је у адекватној научној литератури, због чега колегиница Јована Дељанин посебно издваја значај уџбеника професорке Јелене Редли *Да ли је Ваш час неми филм?* (в. Редли 2024), приручнике за реализацију наставе српског као страног/нематерњег језика Завода за унапређивање квалитета образовања и васпитања, односно додатне корисне наставно-научне материјале. Пажња креатора семинара усмерена је ка разradi фундаменталних питања која директно условљавају ниво ученичких постигнућа. Тако се разматра однос наставника према говору и грешкама. У овој фази се, дакле, анализира однос наставника према ученичким грешкама, али и важне радње које претходе самом чину говорења (савладавање конверзационих образаца, упознавање са граматиком и лексиком, односно анализа примера). Зато се указује на најфреквентније теме и начине њихове обраде (кроз дијалоге, питања, радне налоге, задатке), анализирају многобројне ситуације у којима ученици савладавају лексику неопходну за успостављање сврсисходне комуникације, примењују научено у сопственом животном окружењу, указује се на важност учења по моделу и представљају функционални примери из наставне праксе. Аутор несебично са учесницима вебинара дели многобројне наставне материјале у електронском облику, који су прилагођени непосредном коришћењу. Интересантно је запажање о понашању ученика у учионици и ван ње, где изналазе најразличитија оправдања да не говоре о себи (безидејност, интровертност, усамљеност и сл.), што је у потпуној супротности са стварним разлозима учења српског језика какви су обављање свакодневних животних активности (куповина намирница, наручивање кафе, одлазак на аутобуску станицу и др.). Сходно томе, посебан сегмент овог дела вебинара усмерен је ка издвајању потенцијалних проблема са којима се ученици могу сусрести како у учионици тако и ван ње – одбијање сарадње, немотивисаност за рад, односно неприхватање друштвене заједнице, коришћење страног језика или усамљеност (као савремени друштвени проблем и последица миграција). Зато реализатор вебинара посебно указује на важност обраде различитих ситуација и тема из живота ученика, како би развили вештину и сигурност коришћења српског језика. Као важну етапу на том путу реализатор препознаје проналажење теме у складу са преференцијама самих ученика, односно коришћење уџбеничког материјала. Реализатор настоји да полазницима вебинара укаже на могућности њиховог максималног искоришћења (опис фотографија, дрил-вежбе, навођење додатног примера и сл.). Према речима Јоване Дељанин, функционално наставно средство у постизању флуентности јесте уџбеник и многобројне могућности његовог коришћења: садржајни разговори о теми обрађиваног текста, коришћење фотографија из уџбеника кроз опис или дискусију, тренутно осмишљавање додатних (разноврсних) задатака и стваралачка примена стечених знања у новим контекстима (коришћење асоцијација, дебата, игре по улогама, писање концепта и сл.). Посебан значај придаје се месту и улози фотографија у настави, односно креативном приступу самог наставника, који би требало да кроз осмишљавање низа интересантних и функционалних активности своје ученике наведе да проговоре. Настојећи да своје излагање учини функционал-

нијим, реализатор све време користи презентацију, на којој су представљена најважнија запажања, издвојени одговарајући примери и истакнута круцијална питања и недоумице у вези са развојем вештине говорења.

Фотографија 1. *Изабрани делови из коришћене презентације*

Завршну фазу вебинара чини пружање одговора на додатна питања полазника, односно спровођење кратке евалуације кроз усмени разговор са полазницима течаја. Реч је о формативном вредновању, чија је функција пружање прелиминарног увида у његову ефикасност и степен задовољства учесника вебинара. Анализа овог дела вебинара показала нам је да су учесници вебинара веома задовољни његовим садржајем и саветима реализатора у вези са могућностима унапређења наставне праксе. Посебне похвале упутили су могућности активног учешћа у вебинару кроз многобројне разговоре у вези са најфреквентнијим проблемима у наставној пракси. Полазници су сагласни да се као нарочита вредност вебинара може издвојити апликативност предложених активности, метода и поступака за унапређење вештине говорења ученика-странаца, што је у складу са намером креатора вебинара да учеснике упозна са могућностима практичне примене знања и вештина у наставној пракси. Ипак, као функционални поступак у унапређењу квалитета анализираниог вебинара може се препоручити посебно указивање на начине пружања подршке учесницима семинара у унапређењу квалитета сопствене наставне праксе.

Закључак

Развој (методике) наставе српског као страног језика у XX и XXI веку тесно је повезан са питањем иницијалног образовања и усавршавања предавача, од чије стручности зависи и исход целокупног наставног процеса. Научни огледи и радови нам показују да је било потребно више деценија да би се створили услови за акредитацију специјализованих студијских програма усмерених ка иницијалном образовању и оспособљавању предавача за реализацију наставе српског језика за странце. И поред њихове несумњиве функционалности и резултата видљивих у наставној пракси, током читавог периода су на пољу усавршавања предавача били актуелни информални и неформални

видови стицања знања о овој (посве) изазовној дисциплини. Најпре су то чинили кроз разговоре у оквиру институције у којој су били запослени (института, центара, радничких/народних универзитета и приватних школа), затим путем научно-стручних радова, а данас, у ери експанзије савремених информационо-комуникационих технологија, путем интернета. Интерни разговори прерасли су програме неформалног стручног усавршавања и оспособљавања који су, сходно медијуму извођења и реализације, попримили хибридни облик, али чврсто чувајући суштину и структуру. Тако је семинар, као репрезентативни пример неформалног вида усавршавања, постао вебинар. С обзиром на чињеницу да их није било много у настави српског као страног језика упркос комплексности читавог наставног процеса, предавачи су путем средстава масовног комуницирања (друштвених мрежа, електронских платформи) указали на важност и очигледну потребу увећања њиховог броја и прилагођавања потребама савремене наставе страних језика. Зато се у последњих неколико година појавио већи број вебинара наставника српског као страног језика са вишегодишњим искуством у којима обрађују садржаје који се у пракси препознају као најчешће непознанице предавача-почетника. Иако имају комерцијални карактер, њихова функција је значајна јер омогућава упознавање предавача са питањима којима се у формалном образовном систему, услед недостатка времена, посвећује нешто мање пажње. Неретко су предавачи аутори и реализатори више вебинара. Такав је случај и са колегиницом Јованом Дељанин, која је своју пажњу усмерила ка фундаменталним питањима наставе српског као страног језика, реализујући најпре вебинар посвећен анализи уџбеничког материјала, а затим и вештини говорења. Вебинар под називом „Како да ученици више говоре на часу?“ настао је из потребе да се анализира место и улога вештине говорења у процесу учења српског као страног језика, односно укаже на методе и поступке који могу довести до практичне примене наученог знања у активности говорења. Анализа садржаја наведеног вебинара показала нам је да је реч о функционалном облику стручног усавршавања, који је намењен предавачима-почетницима заинтересованих да се ближе упознају са могућностима превазилажења страха и језичких баријера својих ученика. Сам вебинар је утемељен у научним (методичким) сазнањима и вишегодишњем искуству његовог аутора и реализатора. Знања се преносе на интерактиван начин путем двосмерне комуникације. Гледано шире, овај вебинар (и сви остали) указују на постојање очигледне потребе осмишљавања нових видова иницијалног образовања и стручног усавршавања предавача српског као страног језика који би били подржани од стране ресорног министарства, јер је несумњив значај који настава српског као страног језика има у политичком, економском и културном развоју српске државе.

Литература

- Almeida, A. (2022). The New Ways to Communicate Your Research: Webinars and Beyond. In G.C. Di Renzo (eds.), *Essential Writing, Communication and Narrative Skills for Medical Scientists Before and After the COVID Era* (113–123). Berlin: Springer.
- Velimirac, S. (2016). Uloga nastavnika srpskog kao stranog jezika. UV. Krajišnik (ur.), *Srpski kao strani jeziku teoriji i praksi III* (27–35). Beograd: Filološki fakultet, Centar za srpski kao strani jezik.
- Dešić, M. (2003). Ozvučeni udžbenik srpskog jezika kao stranog. U J. Vučo (prir.), *Udžbenik u nastavi stranih jezika* (199–205). Nikšić: Univerzitet Crne Gore.
- Jovanović, A. i Pejović, A. (2012). Kontinuirano obrazovanje nastavnika stranog jezika: potrebe i izazovi. U S. Gudurić (ur.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru* (407–416). Novi Sad: Filozofski Fakultet.
- Jovanović, M. i Minić, V. (2020). Seminar kao didaktička forma usavršavanja nastavnika. U *Novi pravci istraživanja u društvenim i humanističkim naukama, zbornik radova sa naučne konferencije NISUN 9* (ur. D. Stamenković i dr.). Niš: Filozofski fakultet, 265–279.
- Kartika, M., Kartika, B. & Yutanto, H. (2020). Webinar: A Strategy to Enhance Speaking Skill of Non-native English Speakers. *Journal of English Educators Society*, 5, 31–37.
- Krajišnik, V. (2016). Neka pitanja iz metodike nastave srpskog kao stranog jezika. UV. Krajišnik (ur.), *Srpski kao strani jezik u teoriji i praksi III* (7–26). Beograd: Filološki fakultet, Centar za srpski kao strani jezik.
- Kremzer, N. (1984). Didaktičko–metodski aspekt nastave srpskohrvatskog kao stranog. U P. Vučković (ur.), *Okrugli sto „Srpskohrvatski jezik kao strani”* (29–33). Beograd: Institut za strane jezike.
- Kuka, E. (2012). *Koncept neformalnog obrazovanja*. Škola i život, 27, 197–203.
- Milenković, B. i Josifović-Elezović, S. (2022). Retrospektivni ogled jezičkih veština u nastavi stranog jezika i status veštine pisanja. *Lipar*, 77, 11–32.
- Novaković, A. (2022a). Najčešće nedoumice predavača u vezi sa nastavom srpskog kao stranog jezika. *Filolog*, 25, 115–142.
- Novaković, A. (2022b). Analiza studijskih programa srpski kao strani jezik na filološkim i filozofskim fakultetima u Republici Srbiji. *Metodički vidici*, 13, 13–39.
- Novaković, A. (2022v). *Uvod u metodiku nastave srpskog kao stranog jezika*. Niš: Filozofski fakultet.
- Novaković, A. (2023). Vebinar Srpski kao strani: materijali bez tajni kao vid neformalnog obrazovanja predavača srpskog kao stranog jezika. *Oktoih, XIV*, 47–55.
- Pavićević, M. i Petrović, D. (2015). Razlike između formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja. *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta*, 9, 103–113.
- Rao, P. S. (2019). The Influence of Webinars in Developing Teaching Skills of the English Language Teachers: A Comprehensive Study in ELT. *Research Journal of English Language and Literature*, 7(4), 370–380.

Redli, J. (2024). *Da li je Vaš čas nemi film?*. Novi Sad: Filozofski fakultet.

Fetisova, S., Podkamennaya, E. & Nevolina, K. (2018). Developing Professional Foreign Language Skills through Webinars as Online Tool. *The International Scientific and Practical Conference “Current Issues of Linguistics and Didactics: The Interdisciplinary Approach in Humanities and Social Sciences”*, 50, 1–6.

PLACE AND FUNCTION OF THE WEBINAR “HOW TO MAKE STUDENTS SPEAK MORE IN CLASS?” IN TEACHING SERBIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Aleksandar Novaković

Department of Serbian Studies, Faculty of Philosophy, University of Niš

Abstract: The subject of this paper is an analysis of the structure and content of the webinar “How to make students speak more in class?”. The aim is to create a clearer picture of the place and role of this form of professional development for teachers of Serbian as a foreign language. We used the descriptive method and the method of theoretical analysis with content analysis techniques. The material for the research consisted of a two-and-a-half-hour video recording of the webinar and the accompanying *PowerPoint* presentation. The analysis revealed that this form of education possesses all the characteristics of contemporary non-formal training. Conducted via the Zoom platform, the webinar complements formal education, offering teachers of Serbian as a foreign language the opportunity to explore strategies for encouraging students’ spoken language activity. The webinar’s creator, Jovana Deljanin, integrates experiential learning methods, systematically designed and grounded in relevant literature. The webinar features a three-part structure: 1) an introduction to the role of speaking in teaching, 2) an exploration of the topic through discussion and analysis of teaching methods, and 3) conclusions and evaluation. Participants are actively engaged through interactive work, dialogue, and exchange of experiences. The central theme—encouraging students to speak from the first lesson—is addressed through the analysis of examples, mastery of conversational patterns, the role of photographs in teaching, and the development of creative activities.

Keywords: Serbian as a foreign language, professional development, webinar, speaking skills, beginner lecturer

